

Література:

1. Фінанси: підруч. / За ред. С.І. Юрія, В.М. Федосова. – К.: Знання, 2008. – 611 с.
2. Юрій С.І. Концептуальні засади сутності бюджету // Фінанси України. – 2001. – № 10. – С. 3–10.

Маланчук Оксана

Студентка групи Ф-31 факультету фінансів
Тернопільського національного економічного університету

ФІНАНСУВАННЯ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ

Після Революції Гідності наряду з іншими вимогами до України в ЄС запропонували вітчизняним законотворцям розглянути можливість запровадження системи державного фінансування політичних партій. Відповідний закон прийнятий, а інтерес до їх діяльності тільки росте. Виникає питання – чи готові українці фінансувати партії, яким і так не довіряють, за рахунок власних податків?

Результати дослідження, яке провів Центр політичних студій та аналітики, показали, що суспільство готове до впровадження практики державного фінансування політичних партій за умови їх активного партійного життя – участі у виборах – та регулярного звітування перед громадськістю за отримання коштів. Та от чи виконуватимуть партії ці умови?

Як зазначає Юрій С.І., намагання політиків збільшити свою популярність, підвищити шанси на переобрання – цілком природні, а єдиним засобом реалізації цієї цілі є одержання влади та можливість політичного впливу [1, с. 8]. Навіть бюджет він визначає як «результат компромісу між політичними силами, представленими у парламенті» та «результат політичної торгівлі». Тому необхідність узгодження різнобічних інтересів не може не відбиватися на якості прийнятого рішення [1, с. 5–6].

Нині партії отримують пряме державне фінансування у більшості європейських країн, за винятком Кіпру, Мальти та Швейцарії (партії фінансуються лише в окремих кантонах) і деяких інших. При цьому до тенденцій розвитку зарубіжного законодавства можна додати те, що держави прагнуть надання фінансової підтримки не лише

партіям, які потрапили до парламенту, а й тим, що отримали певний рівень підтримки виборців.

Досвід останніх парламентських виборів у Латвії (у якій в умовах відсутності лімітів витрат на виборчу кампанію партії витратили близько 9 євро на одного виборця (найбільше з усіх європейських країн!) свідчить про те, що перемога тієї чи іншої політичної сили на виборах напряду залежить від кількості коштів, витрачених на передвиборчу агітацію, зокрема – політичну рекламу на телебаченні.

Зважаючи на патерналістські настрої та політичну нерозбірливість українців, в Україні на 24-му році незалежності досі реально «розкрутити» будь-яку політичну партію за наявності достатнього ресурсу. Актуальність цивілізованого розвитку партійного життя в Україні постала як ніколи гостро, адже саме у даній сфері сконцентровані найбільші корупційні ризики. Сьогодні в Україні налічується 242 політичні партії, утримання політичної партії становить у середньому від 2 до 5 млн. дол. США кожного місяця.

Закон України «Про державне фінансування політичних партій» вводиться з 1 липня 2016 р. і передбачає щорічне державне фінансування статутної діяльності партій, не пов'язаної з їх участю у виборах, і часткове відшкодування витрат партій на здійснення передвиборної агітації. Обсяг фінансування кожної політичної партії, яка матиме право на таке фінансування, за умови, що загальна кількість виборців в Україні становить 35 мільйонів осіб, а розмір мінімальної заробітної плати дорівнює 1378 грн., щорічно становитиме 426,3 млн. грн.

Причому до цієї суми не входять суми відшкодування витрат, пов'язаних з фінансуванням передвиборної агітації на виборах народних депутатів України. Також законом встановлено, що щорічний внесок на користь партій з боку юридичних осіб не повинен перевищувати 800 розмірів мінімальної зарплати, а з боку фізичних осіб – 400 розмірів мінімальної зарплати. З метою запобігання нецільового використання бюджетних коштів вводиться облік таких засобів на спеціально відкритих для цього рахунках партій у банках, забороняється перерахування таких коштів у виборчі фонди.

Партія, яка отримує держфінансування, зобов'язана пройти зовнішній незалежний фінансовий аудит в наступний після отримання держфінансування рік, а також щоквартально публікувати звіт про майно, доходи, витрати, зобов'язання фінансового

характеру, розміри кожного внеску на користь партії і дані осіб, які здійснили такі внески. «Правила щодо фінансування політичних партій», ухвалені Венеціанською комісією, наголошують, що фінансування політичних партій за рахунок державних коштів має бути за умови, якщо рахунки політичних партій підлягають контролю з боку конкретних державних органів (наприклад, Рахункової палати). Разом з тим, уряди повинні проводити політику фінансової прозорості у державному фінансуванні політичних партій [6].

Прийнятий законопроект посилює відповідальність за порушення фінансування політичних партій. Так, за подання завідомо недостовірних відомостей у звіті партії про майно, доходи та витрати передбачається штраф від 100 до 300 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (1700–5100 грн.) або виправні роботи на строк до 2 років, або обмеження волі на той самий строк з позбавленням права обіймати певні посади на строк до 3 років [2; 3].

Закон ухвалено, будемо мати надію, що бюджетне фінансування політичних сил в майбутньому сприятиме посиленню фінансової незалежності політичних партій. Та поки ми надіємось на перспективність таких змін, місцеві вибори 2015 р. проходять ще за старою схемою: ліміти витрат і внесків на виборчу кампанію відсутні; олігархи і далі фінансують партії та розглядають їх як свої бізнес-проекти; корумпованість політики процвітає, а відсутність інформації про фінансування партій не дає підстави виявити, які фінансово-промислові групи стоять за перемогою на виборах.

Фінансування виборчих кампаній загалом найменш контрольована сфера діяльності відповідних учасників виборчих кампаній. Втаємниченість порядку фінансування підриває довіру громадськості не лише до кандидатів, а й до представницьких органів влади в цілому. У загальнотеоретичному аспекті джерелами фінансових надходжень політичних партій можна визначити: 1) членські внески; 2) пожертви фізичних і юридичних осіб; 3) дохід від дозволеної законом господарської діяльності; 4) державні субсидії.

Українське законодавство визнає політичні партії неприбутковими організаціями, про це йдеться у ст. 14 Закону України «Про політичні партії в Україні». З одного боку, держава гарантує політичним партіям право на кошти та інше майно для здійснення своєї статутної діяльності, з іншого – обмежує їх у

можливості займатися господарською діяльністю у зв'язку з невизначеністю можливих форм останньої законодавством. Прибутки від продажу партійної символіки, літератури, проведення лекцій, концертів тощо властиві всім політичним партіям. Однак, навряд чи така діяльність є надто прибутковим бізнесом [4].

Очікуємо, що з введенням бюджетного фінансування партій, їхня діяльність стане хоч трохи прозорішою, зменшиться їхня залежність від приватних донорів та створяться умови для чесної та вільної політичної конкуренції. Окрім цього, у законодавстві України має бути чітко виписано, які саме партії, які напрямки та цілі їх діяльності мають фінансуватися із державного бюджету. Фінансування політичних партій взагалі необхідно вивести на абсолютно нову прозору систему. Це має бути система членських внесків, одноразові внески від членів партій у рік виборів тощо.

Крім фінансування, важливо також поставити однакові умови доступу політичних сил до медіа ресурсів. Більше того, потрібно здешевити політичний процес, а отже впровадити низку інших заходів. Йдеться про заборону телевізійної політичної реклами та політичної реклами на біг-бордах (так є у багатьох європейських країнах). Слід серйозно обмежити суму коштів, які політики можуть витратити на виборах. Однак, в Україні проблема полягає ще й у тому, що партії не є програмно-ідеологічними.

Більшість партій, в тому числі й парламентських, – це насамперед політехнологічні проекти, які виникли під певні вибори і не відомо, як довго вони будуть існувати. Тому бюджетне фінансування політичних партій самотійно не може унеможливити вплив олігархів на політику. Для цього в Україні також мають бути відкриті партійні списки, має бути прийнятий закон про розкриття кінцевого власника медіа, нерухомості тощо. Таким чином, якщо комплексно підійти до вирішення цих проблем, можна отримати хороший результат.

Література:

1. Юрій С. Державні фінанси і демократія: до проблеми раціоналізації бюджетного вибору / С. Юрій, А. Дерлиця // Фінанси України. – 2001. – № 6. – С. 3–13
2. Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо фінансування діяльності політичних партій від 06.04.2015 № 2563 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=54674.

3. Проект Закону про внесення зміни до статті 87 Бюджетного кодексу України (щодо фінансування політичних партій) від 22.06.2015 № 2138а [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=55672.

4. Закон України «Про політичні партії в Україні» від 05.04.2001 № 2365-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2365-14>.

5. Закон України «Про місцеві вибори» від 14.07.2015 № 595-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/595-19>.

6. Правила щодо фінансування політичних партій, прийняті Венеціанською Комісією на своєму 46-му пленарному засіданні у Венеції, 9–10 березня 2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://crimecor.rada.gov.ua/komzloch/control/uk/publish/article;jsessionid=DCB18A3AA744DB458FFEC474D147FA17?art_id=49002&cat_id=46352.

Марусин Марія

*Студентка групи ФБС-42 факультету банківського бізнесу
Тернопільського національного економічного університету*

ФІНАНСИ – КАРКАС ЕКОНОМІЧНОГО БУТТЯ

**Фінанси – основа економічного іміджу держави, добробуту народу, база економічної політики, де переплітається величезна різноманітність інтересів і протиріч
(С.І. Юрій)**

Кожна людина прагне бути щасливою. Щастя – це багатогранне поняття, однією з важливих складових якого є робота, улюблена робота. А вже за нею слідує відповідне становище у суспільстві, стосунки з навколишнім середовищем та головне – відчуття себе особистістю, самодостатньою людиною, яка не даремно займається тією чи іншою діяльністю, приносячи користь іншим. Цього прагну і я. При цьому можу сказати, що я ніколи не була «кар'єристкою», адже не вважаю правильним ставити кар'єру за самоціль, і повністю їй підкорятися. Для мене є незрозумілим «дряпання по службових сходах» будь – якою ціною. Це низько і в цьому немає жодного сенсу.

З дитинства мої батьки, які все життя займаються улюбленою роботою, давали мені право вибору та можливість дійсно відчувати